

Thema: 'mijn persoonlijke geloofsvoornemen...!'

Hallo Piet,

Ik mijmer nog wat terug naar de voorbij weken. **We hadden een mooie themadienst over de zonde en het belang van authenticiteit en oprecht communiceren over wat er in je leven(sverhaal) toe doet.** Bijzonder elke keer, vind ik, dat je elkaar zo makkelijk vindt in gezamenlijke herinneringen aan geloofsoverdracht, waarbij koekjes stelen en liegen zo snel verbonden raakten met zonde. **Zonde en verkeerd doen zijn synoniemen geworden en hebben zich diep geworteld in te veel levens.** Dat levert veel grappige anekdotes op en veel schrijnende verhalen.

Mijn eigen verhaal gaat over de vreemde spagaat die zich in je leven kan voordoen, wanneer **de kermis** een ogenschijnlijk leuke plek is om heen te gaan, maar **de inbreng op de zondagschool** je het gevoel bezorgd dat dat de laatste plek is waar schapen van de Goede Herder zich vertonen. Ook in de rekkelijke Baptisten gezinnen leverde dat afspraken op als: **"je kunt er gerust heen, maar bedenk dat je alleen die dingen doet en bezoekt, waarbij je jezelf kunt zeggen dat onze Heiland en Heer er wel samen met jou gezien wil worden"** En zo zat ik alleen in 'de rups'. Het leek me het enige echt onschuldige vermaak binnen het grote aanbod van gokken en botsen en griezelen. *(alhoewel, met de stoffen kap die zich over je heen sloot en je verkering naast je, zat je toch weer bij de duivel op schoot....!)*

De bioscoop was al helemaal een plek om niet willen zijn op het moment van de Grote Bazuin. Zou je op die plek gevonden kunnen worden voor de Grote Opname? En dus zag ik **Ben Hur** met broers en **een film van Bert Haanstra ('Alleman')** met de schoolklas in de zondigste zaal van Delfzijl. **Onlangs keek ik met de onderbouwklassen naar de film 'De Woodcarver'.** Het was een aanrader van een collega die deze DVD aan me gaf, nadat ik had gevraagd naar beeldmateriaal over de betekenis van Kerst. *"Ik zoek dit jaar naar beelden die niet het kerstevangelie verbeelden, maar een inhoudelijke film over wat Kerst doet met mensen."* Vroeg ik hem. Het werd dus de Woodcarver. Een wat **sentimentele, maar vooral moralistische film over een weduwnaar** die door de (Baptisten!) predikant werd gewezen op z'n nutteloze actie om, na de dood van z'n vrouw, **niet meer op God bedacht** te zijn. *"Wat heb je ook alweer gemaakt in de zaal van de zondagschool?"*, vraagt de predikant, ogenschijnlijk nonchalant en bijzonder betrokken, aan de weduwnaar. "een houtsnede" is het antwoord. "En wat stond daarop?" **"WWJD"** en dat betekent? **"What Would Jesus Do?"** Daarop kijkt de dominee innemend en met een olijke knipoog naar de weduwnaar. Deze weet genoeg. Hij is van het Pad af en heeft net een steentje van de herder op z'n huid gekregen. Hij gaat aan de slag en redt het huwelijk van een stel dat - omdat ze God niet meer centraal stellen in hun leven, daarom – uit elkaar dreigt te raken en levert op tijd **nieuw houtsnijwerk** voor de kerk. Het is een communicatie die ik goed herken: **"We zijn niet boos, maar verdrietig, omdat je de Heer verdriet doet, daarom..."**

Mensen worden op hun gemoed gewerkt en een schuldgevoel doet de rest in termen van gewenste gedragsverandering.

Nu ik **het boek 'Levensbeschouwing ontwikkelen'** (J de Schepper, 2004) lees voor een tentamen over Narrativiteit in de Masterstudie aan Windesheim, ontdek ik opnieuw **de weg die de communicatie over het begrip zonde heeft doorlopen. Het is een stuitende weg van macht en machtsmisbruik** door een instituut (= de kerk), dat meende voor de Liefde in vlees en bloed te kunnen gaan staan. De geschiedenis herhaalt zichzelf. **Van Sanhedrin naar de geïnstitutionaliseerde kerk is geen grote stap gebleken. Waar zijn de Luthers van deze tijd?**

De mannen en vrouwen die de misleide schapen komen troosten en komen uitleggen dat zonde over een verbroken relatie gaat en het - onnodige – vooruitzicht dat je je doel zult missen? **Wanneer houden we op te denken in schema's van voldoende en onvoldoende gescoord**, in termen van balans tussen **een veroordeling richting de hemel of de hel?** Wanneer mag er weer ruimte zijn voor wie je al bent en gedoemd bent te worden, omdat aan de randvoorwaarden al lang is voldaan? **Ik ga me er ook in dit nieuwe jaar aan wagen om Klokkenluider te zijn en van een grotere kathedraal dan de Notre Dame.** Noem het mijn goede voornemen J !

**Tot schrijfs,
Bert**

**Bert,
Jouw goede voornemen klinkt mij als muziek in de oren!**

Ook ik zie hoe **in de kerkgeschiedenis steeds weer opnieuw het machtsdenken** een rol gespeeld heeft. Niet alleen letterlijk om na te gaan wie het uiteindelijk in de wereld voor het zeggen heeft, maar ook als het gaat om de interpretatie van het geloof en de manier waarop met dogma's en geloofsbelijdenissen is omgegaan.

Wat dat betreft zal er ook bij het **zoeken naar het authentieke van het geloof steeds gekeken moeten worden naar verstorende elementen** die meer met *macht* en *controle* te maken hebben dan met liefde (die zichzelf niet zoekt!) en genade (geaccepteerd te worden zoals je bent).

Ja, en als ik dat zeg, heb ik natuurlijk al een keuze gemaakt voor wat ik beschouw als het authentieke van het geloof.

Het betekent eigenlijk dus ook, **dat we het eens moeten zijn over onze manier van interpreteren.**

Eén van de manieren is, om te proberen **zo dicht mogelijk bij de originele tekst te komen.** Alle (historisch) kritische methoden van tekstinterpretatie kennen daarin echter hun sterke en zwakke punten. Er is echter **geen methode, die tot een eensluidende conclusie leidt.** Ook het zoeken naar de woorden van de historische Jezus levert eigenlijk maar heel weinig op.

Als je bedenkt, dat de **grote verhalen van het Oude Testament eigenlijk pas vanaf de 6e eeuw voor Christus** tot één schriftelijk geheel zijn gekomen (dat geldt ook voor het Scheppingsverhaal en het Exodusverhaal), is er nogal wat ruimte voor verschillende interpretaties en voortschrijdend inzicht.

Als je bedenkt, dat de **evangeliën van het Nieuwe Testament pas geschreven zijn vanaf 70 na Christus** (dus zo'n 40 jaar na het optreden van de historische Jezus), realiseer je je, dat er in de verhalen veel interpretatie--ruimte is als het gaat om de plaatsgevonden gebeurtenissen.

Als je bedenkt, dat **in de eerste eeuwen van de christelijke kerk er nogal wat afwijkende opvattingen over Jezus en God** bestonden, waardoor de kerk in dogma's duidelijk moest vastleggen wat wel of niet tot het ware geloof behoorde, dan is er **natuurlijk ook sprake van autoriteits- en machtsdenken.**

Dat geldt niet alleen voor het vaststellen van het hoogste gezag, maar ook voor het vaststellen van een bindende geloofsbelijdenis.

Om daarbij dan te bedenken, **dat het God Zelf is, die letterlijk gedicteerd heeft** wat er in de Schriften of in de dogma's is komen te staan, lijkt mij eerder **een zwakke poging om je eigen autoriteit te versterken**, dan passend bij het historisch proces. Overigens blijkt in de praktijk van de discussie vaak, dat het dan **eerder** gaat om **Gods dicteren van een bepaalde Bijbelvertaling**, dan om die van de originele tekst, waarover geen zekerheid te verkrijgen is.

Maar, iets anders is, dat we ook zouden kunnen vaststellen, dat al **die teksten** toch **op de één of andere manier gelezen worden door de bril van de opvattingen, die er toen heersten**. Dat geldt niet alleen voor het moment, dat ze geschreven zijn, maar ook in latere tijden, wanneer ze gelezen werden. Dat geldt overigens ook **niet alleen** voor de **'machthebbers'** en de **'gezagsdragers'**, maar ook voor hen die zichzelf beschouwen als **'veroordeelden'** en **'slachtoffers'**.

Op die manier lees je heel gemakkelijk 'macht' en voor die tijd 'vanzelfsprekende opvattingen' in de teksten. Dus **eigenlijk zoekt ieder zijn eigen gelijk in de Schriften**, leest ze als het ware met zijn eigen zeef om uiteindelijk die teksten waarde te geven die het dichtste komen bij zijn opvattingen. Ja, en dan kom je natuurlijk vanzelf uit bij willekeur, als het gaat om het gezag van de Schrift.

Ik hoef niet te verwijzen naar de vele oorlogen, die in de naam van God gevoerd zijn...!

Waar je wel iets over zou kunnen zeggen is over **de angsten en behoeften van mensen**. Ik zie **twee belangrijke stoorzenders** in het zoeken naar de authenticiteit in de Bijbelteksten en het geloof:

1. De behoefte om God voor je eigen karretje te spannen, als iemand, die ervoor zorgt dat het goed met je gaat en dat de slechte dingen zullen verdwijnen. Je ziet ook, dat er in de ontwikkelingslanden veel aanhang is van godsdiensten (met name ook pinksterbewegingen, waarbij je je als mens ook helemaal kunt uitdrukken en dat je daarmee ook laat zien dat je er voor 100% in gelooft).

Voorspoed en tegenslag worden al heel gauw geïnterpreteerd als zegen en vloek, als beloning en straf. Niet alleen in landen ver weg, maar ook in onze eigen omgeving. Kijk ook maar eens naar de manier waarop het ziek zijn soms ervaren wordt in het licht van het geloof. Ook in de Bijbel vind je wel teksten, die dit onderstrepen, of in elk geval lijken te bevestigen. Alleen zul je je ook daar moeten afvragen, of dat behoort tot het authentieke woord van God, of dat we hier ook weer de interpretatie van mensen zien. Zeker als je bij voorspoed en tegenslag vooral denkt aan materiële zaken. Het ziet er heel anders uit, als je het meer toepast op inhoud, menselijke houding, en gedrag.

2. De behoefte aan macht van de mens, al was het maar om te overleven. Het gevoel van *'ik ben belangrijker dan jij'*. En als ik het voor het zeggen heb, heb ik een grotere kans van overleven, dan wanneer jij zeggenschap hebt over mij. Een speciale rol is er dan voor de God-ïnterpreteerders: priesters, predikanten en kerkbestuurders. Zij, die God gebruiken ten behoeve van hun eigen macht.

Beide behoeftes passen bij het heel basale verhaal van de evolutie, in het zoeken naar succes om te overleven, aanwezig in ieder mens, al dan niet bewust.

Misschien moeten we wel beginnen met het zoeken naar begrippen en thema's, die hier dwars op staan, om te zien wat dat betekent voor een heilzame boodschap van het geloof.

Ik kom, zo op het eerste gezicht uit bij:

* **Genade** (acceptatie van de dingen zoals ze zijn, met de mogelijkheid om opnieuw te beginnen),

* **Liefde**, die zichzelf niet zoekt (waarbij de ander in beeld is als iemand zoals jij, en tot zijn recht mag komen),

* **De stem van de machteloze** (ieder heeft recht van spreken) , en

* **De betekenis van het kwetsbare** (niet alleen gezondheid, bloei van het leven, maar ok ziekte, aftakeling en dood).

Maar Bert, wat helpt het als onze mening tegenover de ander staat? Wordt de ander daar blij van?

Kijk eens naar het vluchtelingen debat: hoe veranderen mensen van mening, of in elk geval van houding? Dat is niet door de discussie van 'voor' en 'tegen'. Dan gaat het weer om het recht van de sterkste. Dat kan pas in een situatie waarin alle betrokkenen zich gehoord en gezien weten.

Op het moment, dat je serieus genomen wordt, kun je ook meedenken en kun je meestal ook verder kijken dan je neus lang is.

Dat betekent voor ons in het pastoraat: *het zien van de ander, laten merken, dat je hem gezien hebt, tegen zijn achtergrond met de waarden en normen waarmee hij is opgevoed, met de beelden die hij heeft meegekregen.*

Dan is het aanknopingspunt van het gesprek eerder de schade die de ander heeft opgelopen, naar zijn eigen beleving, dan in het hem overtuigen van andere opvattingen. Misschien kom je wel uit bij iets heel anders dan je gedacht had, maar de winst kan alleen maar zijn, dat hij het gevoel heeft niet alleen te zijn. En, niet te vergeten, dat hij, wat betreft zijn opvattingen, op zijn eigen benen mag en kan staan.

Waar wil ik nu heen, denk je?

Misschien wel naar een **samen zoeken naar het authentieke van het geloof**, en op grond daarvan proberen de teksten opnieuw te lezen, en misschien vandaaruit de dogma's en geloofsopvattingen opnieuw bekijken, bijstellen en eventueel opnieuw formuleren.

Een heidense klus!

Aan de andere kant wel met het vertrouwen, dat God met Zijn geest niet vast te pinnen is in een beperkte tijd van mensen, maar dat er ruimte is om in deze tijd de werkelijkheid te ontdekken, zoals God die bedoeld heeft.

Oftewel eerst de waarheid ontdekken, en dan vanuit die waarheid de Schrift en de dogma's opnieuw te lezen.

Het klinkt als de omgekeerde wereld, maar niet voor mensen, die elkaar gevonden hebben in de ervaring van de liefde van de Heer, door dik en dun.

Kom maar op: ik ben je man!

**Tot schrijfs,
Piet**